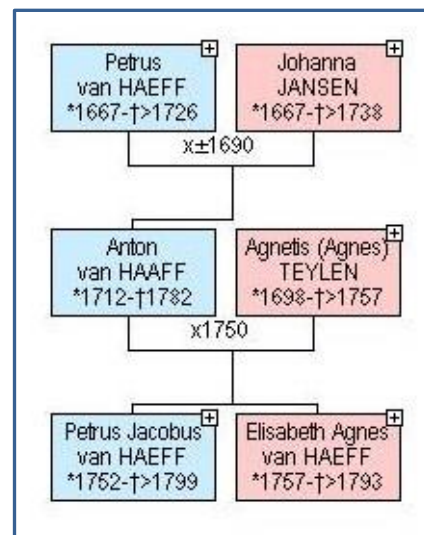

XIIId. Provisor **Antonius van Haaff** (1712-1782)

Anton is een zoon van Petrus van Haaff en Joanna Jansen **XIIc** en de 17 jaar (!) jongere broer van de hierboven genoemde Wilhelmus. Hij wordt RK gedoopt te Goch op woensdag 16 maart 1712. Zijn doopheffers zijn Jacobus Borgers, loco Jelis (Aegidius) van den Bosch en Agnes Wolters. Anton is gedurende zijn leven in elk geval provisor van het arme mannen- en Vrouwenhuis en hij overlijdt in de ouderdom van 70 jaar te Goch op woensdag 5 juni 1782 (aan een *hernia*). Hij trouwt (RK) te Goch op dinsdag 21 april 1750 met **Agnētis** (Agnes) **TEYLEN**, de dochter van Joannes Teylen en Agnes van Dueren. Zij is RK gedoopt te Goch op woensdag 12 maart 1698 en overleden (minstens 58 jaar oud) te Goch na 1757. Of Anton ook het beroep van Wirt of brouwer uitoefende hebben we nog niet kunnen achterhalen.

Uit dit huwelijk worden 2 kinderen geboren:

- Petrus Jacobus van Haeff** geb. en RK ged. te Goch op zaterdag 19 augustus 1752 (doopheffers: Joannes Theylen en Alegonda van Haef), overleden minstens 46 jaar oud, te Goch? tussen febr. 1799 en jan. 1837. Hij trouwt te Goch rond 1780 met **Catharina HOLTERMAN**, geb. te Goch in 1756, RK, ovl. (ongeveer 81 jaar oud) te Kessel op vrijdag 20 jan. 1837 en begr. te Kessel op dinsdag 24 jan. 1837. Bij haar overlijden wordt ze wed. van Peter ten Haaf genoemd. Voor zover bekend zijn er geen kinderen uit dit huwelijk. Petrus ten Haaf en Ida Kempkes zijn op 31 mrt. 1799 te Goch doopheffers bij Gerardus z.v. Theodorus Holterman en Francisca Loeschelder. Op 30 mei 1784 is Petrus van Haaf dooph. bij Catharina d.v. Joannis Michels en Joanna Jansen. Samen met Hendrina Verhulsdonck. Petrus is 16.08.1789 samen met Henricus Jansen doopheffer te Goch bij doop van Joanna, d.v. Gerardus Theunissen en Aldegondis Jansen.
- Elisabeth Agnes van Haeff** ged. RK te Goch op zondag 2 jan. 1757 Doopheffers: Joannes Mathias Theylen (oom) en Maria van Haef (?).

Pas op zijn 28^e, in 1740, wordt Antonius voor het eerst in de geschriften van Goch genoemd als Antonio van Haeff, provisor.

Op 14 september 1741 overlijdt de vrouw van zijn broer Wilhelmus, Wilhelmina van de Wijenbergh In Vierlingsbeek. In 1738 was zijn broer Wilhelmus al overleden. We schetsten dit al eerder in het vorige hoofdstuk. Ten gevolge hiervan blijven er 5 minderjarige kinderen achter waarvan de oudste nog niet eens 14 jaar oud is. Allen dus volle neven en nichten van Antonius.

Voogdij.

Nu de kinderen van Wilhelmus en Wilhelma wees zijn geworden moet er iets geregeld worden aangaande de voogdij en de nalatenschap van het ouderpaar. Na enig zoeken werd een bericht gevonden van 2 dec. 1741 waarin vermeld werd dat er voogden waren aangesteld over de 5 kinderen. Dit was ook een logische oplossing, want door de welstand van de familie was niet te verwachten dat de kinderen in het weeshuis zouden belanden. De kinderen werden dus grootgebracht binnen de familie. In het stuk uit 1743 komen we een vermelding tegen waarbij er namen zijn geplaatst bij de voogden van de minderjarige kinderen.

We zien dat een oom van vaderskant (Antonius van Haaff) als zowel een oom van moederskant (Joannes van den Wijenbergh) zich als voogden en zaakwaarnemers over hen hebben ontfermd.

1741 *Uitgave van geldt. Aen Jan ten Haeff volgens besteck en aenverdings protocol van de schuur bij Jan van Dornick te maecten, dewijl hij de op naem 8 Rdlr. is gekort, bleibet te samen fl. 39.--.--*

Op 6 febr. 1741 *Idem aen den Bedienaer des vrouwenhuijs Anton van Haeff ter berekeninghe luit sijne Rekeninghe die anno 1741 voorgeschoten ad 120 daelder*

1742 Op 30 jan. *Idem Anton van Haaff den bestand van sijne vrouwehuijs rekening anno 1741 betaelt ad fl. 139.1.1*

Uit de rekeningen die door Antonius worden betaald, blijkt dat hij als provisor van het armenhuis over een aantal jaren de boeken bijhield. Ook diende de "boekhouder" een eventueel tekort zelf aan te vullen. Het volgende boekjaar werd door de beherende voorganger een bepaald bedrag gestort ter vereffening van het tekort van het jaar ervoor! Dit laat wel zien dat deze functie de nodige verantwoording met zich meebrengt en dat provisorsen zich niet zo maar ongecontroleerd konden verrijken. Alhoewel, wat gebeurde er met een positief saldo?

1743 Anton van Haaff maakt dit jaar als *bedienaer* van het arme Mannenhuis de jaarrekening op. Op fol. 29 lezen we: *Wed. provisor Petri van Haaff up martini uijt haer huijs in de Vosstraet 2 ½ alde daelder ider ad 45 st. (f 3.22.4)*

Vosstraat.

Hier kunnen we vaststellen dat de moeder van Antonius; Joanna Janssen nog steeds in leven is. Zij voldoet een rente aan het arme mannenhuis uit haar huis in de Vosstraat. Het is zeer wel denkbaar dat het hier om het ouderlijk huis van Antonius (en dus ook van Wilhelmus) gaat. Bij de beschrijving van Petrus van Haaff (XIIc) blijkt ook dat het om *De Bonte Pels* gaat. Het rentebedrag is ook exact hetzelfde. Vrijwel zeker is de familie van Haaff al eigenaar van dit pand sinds 1630

toen Frederick van Haaff het kocht. Misschien is Antonius er na de dood van zijn moeder of gedurende de laatste fase van haar leven bij in gaan wonen. Of deze *Bonte Pels* ook een herberg of tapperij was is nog niet aangetoond.

Door Order van Provisor Anton van Haaff
voor de Spindunge int Huijs van Juffr van Gullick
den armen Vroment laeten haelen *1740. den 29 Maj. 22 fl. 2 st. 17.*
Wolke 2. Veld: 17 fl. Door Gemelde Prov.
Vlaauw Zijn *1740. van: van den Bosch*
P. van den Bosch

Aan het einde van het boekjaar blijkt bij controle van de jaarrekening dat Anton van Haaff fl. 14.27.1 meer uitgegeven dan ontvangen heeft. Dit bedrag wordt op 28 jan. 1745 door hem aangevuld in bijzijn van getuigen.

Op 30 jan. 1743 wordt *afrekening gedaen* door Anthon van Haeff bedienaer van het oude arme Mannen Huijs met aan de handtekening toegevoegd weer die extra krabbel. Johan Theijlen en Johan van den Bosch (beiden zwagers van Anton) zijn mede ondertekenaar.

Op 20 juni, 22 okt. en op 18 dec. wordt *Anthon van Haaff* ook genoemd, als *bedienaer des arme mannenhuijs*.

1743 (Vierlingsbeek) *Johann van den Wijenbergh* en Anthon van Haaff als van 's Heeren wegen aengestelde momboiren over de naegelaetene minderjaerige kinderen van Willem van

Haaff en Wilhelmina van den Wijenberg, maeken alhier te perk bekendt dat ingevolge Lands Costuemen in saecke der verpachtingen van de coopspenningen der kinderen van Gerard van Leunen, voor eene staande en loopende hujs- en landpagt mogen worden geprefereert.

Vijf wezen.

Het ligt het meest voor de hand dat 4 van de 5 kinderen van broer Willem na het overlijden van hun moeder in 1741 bij hun oom Johan van den Wijenberg zijn gebleven. Later vestigen deze vier; Joanna, Henrica en Petrus zich te Gennep.

Maar omdat ook de Herberg *De Wildeman* in Vierlingsbeek kennelijk wordt gecontinueerd zou het wel eens zo kunnen zijn dat de kinderen in hun jonge jaren bleven wonen waar ze waren en dat hun voogd (of plaatsvervanger) bij hen ging wonen om deze herberg, die immers uit de nalatenschap van de familie van den Wijenberg komt, te continueren.

Hun oom Anthon die in Goch woont en daar gedurende deze periode actief is als herbergier (?) en provisor van het arme mannen en vrouwenhuis neemt kennelijk de zorg op zich voor zijn nichtje Mechtildis.

Want we zien dat Mechtildis in Goch trouwt en daar –misschien al ver voor haar trouwen- woont en leeft. Ook haar nog in leven zijnde oma; Joanna Janssen en haar tante Aleidis wonen in de geboortestad van haar vader. Tussen de archivalia van het Rechterlijk Archief van Vierlingsbeek werd nog het volgende, zeer interessant stuk gevonden.

Schaarverpachting.

Op 12 juni 1743 vindt namelijk te Vierlingsbeek voor de minderjarige kinderen van Willem van Haaff en Wilhelmina van de Wijenberg, in leven echtelieden een *schaarverpachting* plaats. Bij een schaarverpachting wordt de jaarlijkse opbrengst van het op het veld staande gewas bij opbod verkocht. Buiten de herberg die draaiende gehouden moet worden, blijkt er dus ook nog heel wat land in eigendom te zijn waarop rogge, boekweit en speuri (vroeger veevoedergewas) wordt verbouwd. Dit gewas moet natuurlijk geogst worden en de voogden besluiten om de opbrengst aan de meestbiedende te verpachten. De oogst van maar liefst 14 percelen, alle met een eigen toponiem aangeduid, komen *onder de stok*.

1743 *Conditien ende voorwaarden volgens dewelke soo praesenteren Anthon van Haaf ende Johan van de Wijenberg in qualiteijt als van 's Heeren wegen geconstitueerde momboiren over de minderjarige kinderen van Willem van Haaff en Wilhelmina van de Wijenberg in leven gewesene echteluiden, met special octroij van wegens den Hooggeboren Gestrenghe Heer Adrian Graafe van Linden, Amptman der stadt Grave en Lande van Cuijk de dato den ..... (niet ingevuld!) in't openbaar ende aan de meestbiedende ingevolge de daarvan gedane publicatie ten overstaan van desen Ed. gerichte van Vierlinxbeek te verpachten....*

Uit 1744 vinden we een prachtig handschrift van provisor Johannes van den Bosch (de zwager van Antonius) die dit jaar de rekening van het Vrouwenhuis opmaakt.

1744 Aen prov: van Haeff betaelt voor 7½ mald garst tot malt maecken, f 5.21.—. Tot malt laten maken bij provisor Antonius van Haeff als auf pag. 41 te sien is 10.--voor de varckens ad. f --

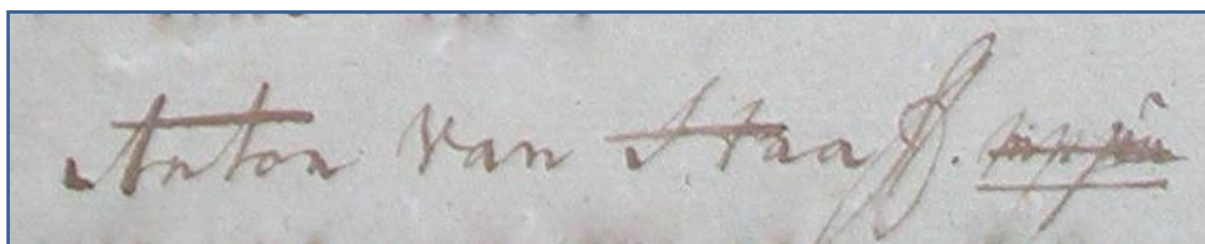
Recekening ende Bewijs
Des ontfancks en Vytgave
De eerste reys
Van
Provisor Anthon Van Haaff
als tijdelijken Bediener van het oude arme
mannenhuys binnen Goch in de Moelersstraat
ten gaende
in Besto Purificationis Beatae Mariae Virginis
1743.
En in eodem Besto
1744.
Eindigende

.2.- . Komt aan de huishouding 10.2.-- .

Ontfanck van gelt: Wed. provisor Petri van Haeff gilt martini uijt haer huijs in de Vosstraet 2 ½ alde daelder ider ad 45 st. facit 3 daelder 22st en 4 deut. Uitgave van gelt: Aen prov: van Haeff voor geleverde melck betaelt f 31.12.--, voor malt te maken betaelt f 7.--. en voor 6 reijsen brouwens aen brouwloon en wachler bet. 2.12.—

Goch, 30 jan. 1744 is voorstaende Zedull van aenwesende Heren provisoren gemaect en approbeert en onderteeckent: Anthon van Haeff, bedienaer des armen Manshuis, Bernard Wolters, bedienaer des arme Vrouwen huis, Johannes van den Boom, bedinder der arme Spindung Johan: van den Bosch (de zwager van Anton en Willem), Henr: Valentinus Poleetnicht Tacill: en de provisoren, Willem aen den Boom, Derck Jansen, Barth; Bartloms, Joh: Teijlen, Joh: Rutten, Mertin Funk en J.:A: van Heukelom...

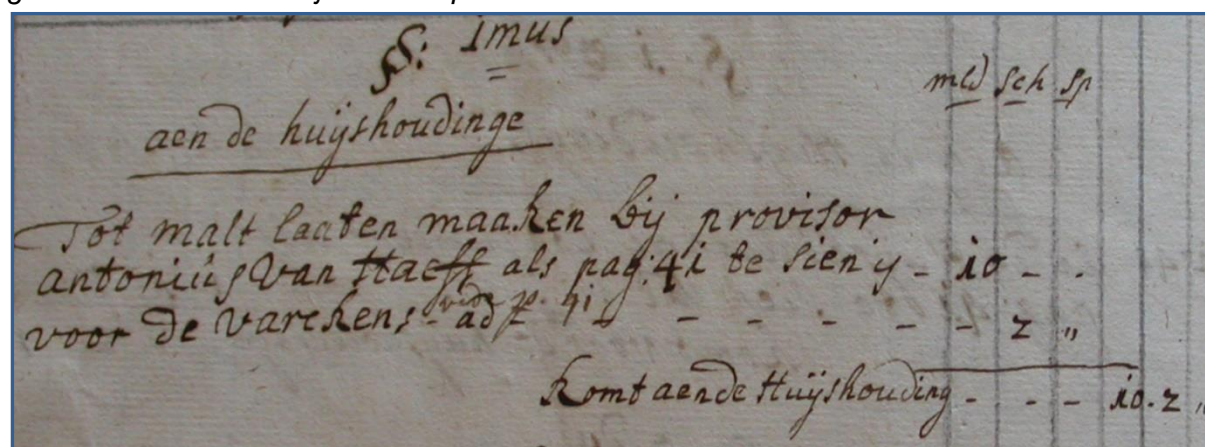
Uit het jaar 1745 zijn diverse voorbeelden van het handschrift van Anton van Haeff teruggevonden. Hij ondertekent de jaarrekening die dit jaar door hem wordt opgemaakt Wat de (steeds terugkerende) krabbel achter de handtekening van Anton te betekenen heeft, is niet te zeggen. Ook de archivaris van de stad Goch kon er geen brood van bakken. Mogelijk een toevoegsel met een mogelijke betekenis als *meijster of magister*.

Hieronder zijn een aantal door Anton betaalde rekeningen opgenomen. Hierdoor krijgen we een kleine (onduidelijke) blik in de keuken van het armenhuis en wat Anton zoal doet.

In elk geval wordt er hout en melk geleverd. Tevens werd er malt gemalen ten behoeve van de bierbrouwerij. Het is bekend dat er in of namens het Armenhuis werd gebrouwen. Maar tevens geeft het aan dat er ook een molen beschikbaar was. Niet ondenkbaar dat Antonius de eigenaar van deze molen is. Ook wordt er consumas (voer) voor de varkens geleverd.

1745 Op 28 jan. hefft Anton van Haeff bij slott sijnen Rekeninghe de anno 1743 betaelt 14.27.1/2 Nog 71/2 st. verdient inde loo de spindung aangaand met Graaf uijdt te Smitte welke mij door provisor Antoonij ten Haef sin voldaan. Willem Rutters.

In de Januarij voor de spindungh heb ick vierde haelf vem holt geleverd ende enen vem koste 5 gulden en 5 st. daer mej den heer profisor Haef erlick heft betalt. Gert Caems.

In Februarij voor den Spindung int Vrouwe Huys geleverd 6 femme holt de fem voor 6 gulden, maikt te same 36 gulden; welke mij Provisor van Haeff te danck betaelt heeft. Derck Erkens.

Hendrick van Houten presenteert een rekening: *in Mert voor de spindungh int Lemse velt een busken gehouwen en gebonde ad 5 femme, 10 borden noch 2 karre tuingerde gehouwe te same verdient 5 daelder die mij Provisor van Haaff betaalt heeft.*

In het handschrift van Anton van Haaff: *Mons: van Aerssen: Versoeke te laeten volgen off aff te meten vijff en dartigh malder mergel, ten behoef der arme spindungh sal bij occasie de selve restitueren.* Goch den 20. Maij 1745 Anton van Haaff (handtekening!)

In juli geleverd aen de erme spindijn in het vrouwe Huijs 8 vemme hout de vem 5 1/2 gulden beloopt 44 gulden welcke mij doer de provesoer toe Haef voldaan zijn. Goch 16 juli 1745. Hendrijck Jurgens.

Anton van Haaff spendungs Bedienaer controleert in 1745 de jaarrekening van het Arme Vrouwenhuis van 1743 en tekent voor gezien! Anthon van Haaff ondertekent ook in 1745 een aantal malen als bedienaer.

1746 Onderschrift: *Bekenne van dese bovenstaande vijff en dartig malder mergel door Mon.sr. van Haeff voldaan te sijn mett een en twintigh dalders segge 21 dalders. Actum Gogh den 25 Januarij 1746. G. van Aerssen.*

Door order van Provisor Anton van Haaff voor d' spindungh int Huijs van Juffr. van Gulluk den Armen doniert laten haelen den 31 maij 350 basterde steen ad 22 st. Welke 2 dalder 17 st. door gemelde Provisor voldaan zijn. Per order Joan: van den Bosch en R. van den Bosch...

Anthon van Haaff tekent op 31 jan. 1746 als *spendungs bedienaer* wederom met toegevoegde krabbel.

1746 in Februarij Derck Erkens voor voor de spindungh geleverd int vrouwe huijs 3 1/2 femm holt de fem voor 5 1/2 gulden. f 19 gulden 5 stuver sijn door Provisor van Haaff richtigh voldaan.

In febr. *Provisor van Haaff wegens de kinderen van Evert van Heuckelum vier daelder soodenselven verschoten hadden ad 4.--.—.* (Tevens worden even verderop in het boek genoemd Petrus Emmericus Mijchels en Wilhelm Arians! Achternamen die beide gerelateerd zijn aan de familie van Haaff)

Op 19 sept. wordt genoemd Anthon van Haaff Provisor. Op fol 38 Aen prov: *Anthon van Haeff voor 7 mald: garst tot malt te macken betaalt 5. 12.—.*

1749 De 14e juli *Erschienen die Wittibe Richelraht und brachte kläglich an, wie das Anthon van Haeff den zwischen Ihr und sein Erb gelegenen Mistenplatz und Auffahrt, wovon ihr die Halbscheidt zugehörig ist, auf neue disputirlich machen wolle und er von Haeff den ganzen Mistenplatz alleine zu seinem Gebrauch in Besitz genohmen habe. Bathe daher, dass Sie beiij ihre Halbscheidt des genandten Mistenplatzes und Auffahrt manuteniren werden mögte.* Jaarrekening wordt mede door Anton van Haaff ondertekent (met toevoeging).

Mestvaalt

In bovenstaand protocol beklagt de Wed. van Richelraet zich over het feit dat het gemeenschappelijke pad tussen de huizen en de gemeenschappelijke mestvaalt, door beide partijen gebruikt mag worden en waarvan zij de helft in eigendom heeft, slechts alleen door van Haaff wordt gebruikt en in bezit wordt genomen. Zij verzoekt de schepenbank hiertegen op te treden.

Het lijkt erop dat dit geschil zich dus in de Vosstraat afspeelt en dat de wed. van Richelraet en van Haaff burens zijn.

1750 Op 21 apr. trouwen provisor Antonius van Haef en Agnes Theylen. Trouwgetuigen zijn : Bertus (broer Albertus !) van Haef en Petrus van Wijck. (Deze Petrus van Wijck assisteert nichtje Mechtildis van Haaff in 1768 na het overlijden van haar echtgenoot, Nicolaas Weghman).

1752 Op 28 jan. Provisor Petrus Emericus Michels.... Anthon van Haeff ondertekent mede als provisor.

1753 Provisor Rutger van den Bosch maakt de jaarrekening van 1753 op! *Prov. Anthoni van Haaff tot malt gemaakt 10.2.—, voor de verckens consumas f. 3.--.—.*

Provisor Anthonij van Haaff gilt up martini uijt haer huijs in de Vosstraet 2 ½ alde daelder ider ad 45 st. 3 ¾ dalder betaelt. Aen prov. van Haaff voor geleverde melck 39.22.-- aen den selven voor 10 ½ mald garst tot malt te maken en wacholder (wachler) 11.23.1.

Van de Bonte Pels naar de Vosstraat.

Dit is voor het eerst dat Anton bij deze rente uit de Vosstraat wordt genoemd. Na zijn grootvader, vader en zijn moeder (de wed. van Petrus) heeft Anton na zijn huwelijk met Agnes Theylen dit huis *De bonte Pels* overgenomen. Of zijn moeder inmiddels is overleden is niet duidelijk, maar in 1744 is zij nog in leven. Mogelijk blijft zij ook gewoon bij haar zoon wonen en is zij kennelijk niet meer de hoofdbewoner of eigenaar.

Buiten al deze losse vermeldingen verschaffen de archieven weinig informatie over het wel en wee van Antonius. Waar over het leven van zijn broer Wilhelmus het nodige in Vierlingsbeek te ontdekken viel, moeten de gegevens over Antonius bij elkaar worden gesprokkeld. Misschien dat de schepenprotocollen of andere bronnen uit deze late(re) periode nog eens goed bekeken moeten worden.

Acte met handtekeningen van o.a. Johann van den Bosch, Johan Rutten, Petrus Emericus Michels en Anthon van Haaff daterend van 29 jan. 1753. Rekening van Hendrick Verhoeven die gecontrasigneerd wordt door A. van Haaff (met handtekening!) van 15 mei.

Dat mij ondergeschreven, Provisor Rutgers van den Bosch, die aen't manshuijs van den 3 febr. 1753 tot den 2 febr. 1754 geleverde 596 kannen soete melck mit negen en dartigh Daelder twee en twintigh stuver richtigh voldaan en betaelt heeft, een sulx woord hier mede quitierend beschijniget. Den 25 febr. 1754; A. v. Haaff ondertekent!

1755 Op 27 jan. ondertekenen de volgende provisors de jaarrekening. Alle handtekeningen: *Joan: Henricus van den Bosch bediender des arme spindung, Johannes van den Boom, Willem van den Boom, Derick Jansen, Joh. Teijlen, Johan Rutten, Anthon van Haaff, Petrus Emericus Michels, Henricus Ruijs, Casp: Gieben en Johan Boess.*

Op Den 2 augustus aen provisor Anthoni van Haaff verkoght 2 ¼ mald, Idem ½ mald: 1 spint per mald. daelder f 2.7.4.

1756 Anthon ondertekent mede de jaarrekening van 1756. Verder is er dit jaar niets over hem gevonden. Uitgaven van 1756/57. Tot malt te laten maken bij provisor A. van Haaff is fl. 12.2.2, voor de verckens consumeert 2.--.— (samen) fl. 14.2.2.

Provisor Anthonij van Haaff gilt martini uijt haer huijs in de Vosstraet 2 ½ alde daelder ider ad 45 st. (fl.3.22.4) en aen geleverde melck aen prov. Anthonij van Haeff fl. 58.17.

*Rekeningh Aengaende het
Mans huijs
Dat Ick darbeydt heb door Vorderz gub. huijs
Van Vrouwe van Anthon van
Staat*

<i>3 dagen gedorsen bij de Mand boer</i>	<i>fl.</i>	<i>7</i>
<i>3 dagen bij Jacobs kensens</i>	<i>fl.</i>	<i>7</i>
<i>2 ½ dagh bij van Smits</i>	<i>fl.</i>	<i>2 4</i>
<i>4 ½ dagh loogh gedorsen</i>	<i>fl.</i>	<i>16</i>
<i>5 - dagen bij de Mand boer huser gedorsen</i>	<i>fl.</i>	<i>2</i>
<i>2 ½ dagh bij de Mand boer Daryt gedorsen</i>	<i>fl.</i>	<i>2</i>
<i>3 dagen bij Peter Kemke gedorsen</i>	<i>fl.</i>	<i>2</i>
<i>7 ½ dagh bij van Lender gedorsen</i>	<i>fl.</i>	<i>2 4</i>
<i>heer voldan</i>		
<i>Somma</i>		<i>fl. 26</i>

Gerret Kamman

Van 1757 tot 1766 vindt er geen ondertekening meer plaats van de jaarrekening door Anthon. Maar hij is nog wel tot 1769 provisor. In de verschillende rekeningen komt hij nog voor. In zijn molen wordt vooral gerst tot malt verwerkt dat dan weer voor het brouwproces werd gebruikt. Tevens is Antonius leverancier van (zoete) melk.

1757 Op 2 febr. Aen provisor. Anthonij van Haaff voor geleverde melk betaalt fl. 50.17.—. Nog aen den selve betaalt voor geleverde wagler, fl. 4.6.—. Nog voor 12 5/8 malder garst tot malt gemaekt fl. 10.3.6

1759 Op 29 jan. Aen Prov. A. v. Haaff ten bereeckeningh uijt de kom ontfangen fl. 200,-en op 22 september wordt de rekening van wed. Isendoorn door Provisor Antoonij ten Haef voldaan...

1760 door mij A. van Haaff. voor het Manshuijs van 12 3/8 malder garst het malt gemaekt waer van gekomen 17 malder, per mald 22 st. maakt 12 daelder 14 st. hiervan voldaan.

1760 en 1761 ...op last van provisoer van Haef gearbeijt voor het Manshuijs.

Pro Anno 1760 den 3 febr. 1761 is door mij A. van Haaff voor het Manshuijs gelevert de soete melck ider dagh 15 st. off 2 1/2 kan. Facit 60 daelder similiter geleverd den wackelen soo door 't jaer consumeert ad 8 daelder 22 st. Hiervan voldaan.

Rekening van Gerret Kammans aangaande het manshuijs door order van Provesoor Anthoon van Haef betaelt..

Betaalt een interesse van een Caepitael van 100 Rijkxdalder staande tot laste van het mans huijs, door Provisoer Anthon van Haeff...

Ik Joannes Engelen hebbe gevare namens Profisoer Antonius ten Haef Bediener des arme mannenhuijs...

Rekening van Jan Kemkens die mij door Provisor Anton van Haaff betaelt is.

Op 2 mei , Prov. Anthon van Haaff als tijdelijken bediender des oude Arme mannenhuijs.

Juni 7, Rekening van Gerardus van Meegen voldaan door Provisoer van Haef.

Bekenne hiermet dat ick Evert Nellesen door order van provesoer Anton van Haaf gelevert hebbe voor het mans huis 1000 versel welck gelt ick daervoor ontfangen hebbe 13 daler 10st. van provesor Anton van Hooff. Goch den 29 junij 1760.

1761 Ontfanck van gelt: Provisor Anthonij van Haaff up St. Martini uijt sijn huijs in de Vosstraet 2 1/2 alde daelder ider ad 45 st. 3.22.4.

Door order van Provisor Anthonij van Haef, als bedinder des armen Mannen Huis alhier in Goch... rekening van Petrus Jorus (loodgieter) van 26 jan. 1761.

Jaarrekening Vrouwenhuis van 1762 : Genoemd de weduwe van prov. Johan Teijlen en tevens Tunnis Huls uijt sijn huijs In't Witte Paert, 4 daeler.

Rekening van Anthoni Verhoeven per order van Provisoer Anthoni van Haaf ...

1763 In de jaarrekening van 1763 van het Vrouwenhuis geen van Haaff-en gevonden!

Op fol. 28. Ontfanck van gelt: Provisor Anthonij van Haaff gilt martini uijt haer huijs in de Vosstraet 2 1/2 alde daelder ider ad 45 st. f 3.22.4

Op 14 febr. van Cathrin ter Poorten volgens accort uit het vrouwenhuijs gekomen en gebracht

Prov. Anthonij van Haaff gilt St. Martini
 uijt sijn huijs in de Vos Straet 2 1/2 alde daelder
 ider ad 45 st. f 3 22 4
 Item op Restant ontfangen 2 Gasen f. 7 15
 Zatus 173 3 6

ad 145.--.—den 21 ditto van Provisor van Haaff den restant van sinne rechnung de anno 1761 anfang: ad luit de selve reek: ad f 199.1.4

1766 Uitgaeve van geldt. *Uijt voorschreven ontfanck van geldt sijn principalijck onderhouden geworden de inwoonders van des oude arme Mannen Huijs als namentlijk Elisabeth Rutten als huijshouderse en onder nr. 7 vinden we Aenthon van Haeff aengenomen den 5 april 1766 luit protocol folio 363 .*

Onder nr. 15 (1766-1769), *Ontfanck van gelt. Provisor Anthonij van Haaff up martini uijt haer huijs in de Vosstraet 2 ½ alde daelder ider ad 45 st. 3.22.4*

In de jaarrekening van het Vrouwenhuis uit 1771 en erna wordt geen van Haaff meer gevonden!

Plekje voor Anton in het Mannenhuis?

Vanaf 1771 zijn er geen stedelijke inkomsten uit pacht meer bekend van “van Haaff”. Wel wordt in de jaarrekening van het Manshuis vermeld dat *Anthon van Haaff is aangenomen op 5 april 1766.* (Zie protocol op fol. 363. Dit protocol is helaas niet gevonden. Het lijkt erop dat Anton een plekje verwerft in het Mannenhuis, waar er voor hem wordt gezorgd. Anders zou ik het woord *aangenomen* niet kunnen verklaren. Ook de hieronder weergegeven rekening, waarin hij het aantal dagen specificeert die hij voor het Mannenhuis heeft gewerkt wijst in die richting.

De 62 jarige Anton is duidelijk nog monter genoeg om op zijn leeftijd voor het Mannenhuis een flink stuk tuin om te spitten en te bewerken. Zijn nicht Mechtildis, die nog steeds in Goch woont, wordt rond 1768 weduwe door overlijden van haar echtgenoot Nicolaas Weghman. Ook zij zal waarschijnlijk regelmatig hebben omgekeken naar haar ouder wordende oom.

Door order Hr. Provisor Casparus Gieben heb ick onderschreven in het jaer 1774 voor het Mannenhuijs de Hoven gespaeijt en andersins gearbeijt als volgt:

<i>Den 10, 11 en 16 febr, 's daegs 8 st.</i>	<i>f --.24.--</i>
<i>Den 2, 3, 10, 11, 21, 22, 28 en 29 mart 9 st. daegs</i>	<i>f 2.12.--</i>
<i>Den 6, 11, 13, 18 en 19 april, 9st. daags</i>	<i>f 1.15.--</i>
<i>Den 2, 3, 9, 10, 13, 16, 20, 26 en 30 majj daegs als boven 9 st.</i>	<i>f 2.21.--</i>
<i>Den 6 juni, item den 10, 20, 28 en 29 dito 9stuv. Daegs</i>	<i>f 1.15.--</i>
<i>Den 1°, 2, 4, 6, 11, 12 juli ad 9 st. daegs</i>	<i>f 1.24.--</i>
<i>Nog een ½ ven dagh</i>	<i>f -. 4. 4</i>
<i>Facit te samen</i>	<i>f 10.25.4</i>

Welcke mij onderschrevene door boven benoemde Hr. Provisor rigtig voldaan is. Een sulx attesteere en quitteere genaamd Hendricus Mighels, A. v. Haaff.

1775 A. v haaff ondertekent voor de ontvangst van 2 daelder. *Pro anno 1774 hebbe ick A. van Haaff int manshuijs 1200 verzeel gekort en gehouwen het 100, 5 st., facit 2 daelder, welcke door provisor C. Gieben rigtig voldaan zijn en sulx attesteere: den 17 april 1775.*

Verzeel of versel

Dit woord komen we een aantal keren tegen. *Geleverd 1000 versel of 1200 verzeel gekort en gehouwen....* . Mogelijk komt dit woord van het werkwoord *verseilen* hetgeen als vastbinden, (ver)binden, verstrikken wordt geïnterpreteerd. Waaarschijnlijk gaat het om takkebossen die tot bundels worden *gekort en gehouwen*.

In 1777 en de daarop volgende jaren woont Isack Jacobs in het huis aan de Vosstraat en hij betaalt precies dezelfde jaarlijkse rente van fl. 3.22.4 zoals die ook door generaties van Haaff daaraan voorafgaand werd betaald. In elk geval woont Anton dan niet meer in *De Bonte Pels*.

Hij overlijdt in elk geval in de ouderdom van 70 jaar te Goch op woensdag 5 juni 1782 aan een *hernia*. Aangezien er verschillende soorten hernia's bestaan is het hier lastig om vast te stellen waaraan Antonius uiteindelijk is overleden.

We weten niet of zijn kinderen; Petrus, die in Kessel is gaan wonen (en daar in 1837 overlijdt) en Elisabeth zich over hem hebben ontfermd. In elk geval doet hij in 1775 nog klusjes voor het Mannenhuis om 7 jaar later te overlijden.

Meewerken.

Uit de bronnen blijkt dat er slechts mannen werden opgenomen in het Mannenhuis die 50 jaar of ouder waren. Indien ze bemiddeld (bemiddelde armen??) waren, diende er betaald te worden voor de verzorging in het huis. Er werd verwacht dat –afhankelijk van conditie en gezondheid- een bijdrage werd geleverd aan het dagelijkse reilen en zeilen van het Armenhuis.

Zo moest er in het veld hout worden gehakt voor het bakken van brood en het brouwen van bier. Ook werd van de inwoners verwacht dat ze werkzaamheden verrichtten in de (groente)tuin –we zagen het hierboven- in de brouwerij of op de boerderij onder het motto vele handen maken licht werk!

Een onbemiddeld wever diende voor het huis linnen te weven, of een oude smid kon nog wel wat smeed- of kuiperswerk verrichten of wat paarden beslaan.

Verder werd er van de inwoners discipline en orde verwacht en wie zich daar niet aan hield werd uit het huis ontslagen en moest ergens anders maar z'n heil zien te vinden.

We kunnen de werkelijkheid slechts door interpretatie van de gegevens benaderen en ons een beeld vormen van zijn laatste jaren in Goch. Verder kan er nog eens gekeken worden hoe het verdere leven van zijn kinderen zich voltrekt. Tot nu toe is daarover nog weinig informatie gevonden.

Zijn nicht Mechtildis van Haaff die in aug. 1762 met Joannes (Nicolaas) Weghman huwde en in 1768 weduwe is geworden overlijdt pas in januari 1791 te Goch. Wellicht is er over hun leven nog iets terug te vinden. Na 1791 lijkt het doek in Goch definitief te zijn gevallen en komen eeuwen familiegeschiedenis in de stad Goch tot een einde.